

*Ковальчук Т. І., старший викладач кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті НУБіП України (м. Київ)
Опанасенко О. В., аспірантка НУБіП України (м. Київ)*

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

У статті висвітлюються проблеми організації та проведення навчальних практик у Національному університеті біоресурсів і природокористування України: навчальної (ознайомчої з фахом) педагогічної, навчальної (соціально-педагогічної в сільській місцевості) та навчальної (соціально-педагогічної) практик. Проаналізовано процес впровадження у навчальний процес елементів поетапної практичної підготовки студентів з послідовним ускладненням та поглибленням рівня професійних знань і практичних умінь та навичок. аудиторною і позааудиторною роботою.

Ключові слова: готовність до організації роботи у сфері дозвілля, практичний компонент, соціально-педагогічна практика, професійні вміння і навички; професійно-значущі якості, властивості та характеристики.

В статье освещаются проблемы организации и проведения учебных практик в Национальном университете биоресурсов и природопользования Украины: учебной (ознакомительной со специальностью) педагогической, учебной (социально-педагогической в сельской местности) и учебной (социально-педагогической) практик. Проанализирован процесс внедрения в учебный процесс элементов поэтапной практической подготовки студентов с последовательным усложнением и углублением уровня профессиональных знаний и практических умений и навыков аудиторной и внеаудиторной работы.

Ключевые слова: готовность к организации работы в сфере досуга, практический компонент, социально-педагогическая практика, профессиональные умения и навыки, профессионально-значимые качества, свойства и характеристики.

Актуальність теми. Для формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля дітей та юнацтва важливими є інтеграція знань з різних дисциплін, спецкурсів та практикумів для набуття знань, вмінь і навичок, розвитку особистісних та професійно-значущих якостей, властивостей і характеристик, важливих для майбутньої практичної роботи у сфері дозвілля.

Варто зазначити, що навчальна позааудиторна робота студентів під час проходження практики є однією з найголовніших складових професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля дітей та юнацтва. «Йї відводиться місце ключового компонента у змісті підготовки майбутнього фахівця, оскільки саме вона визначає собою ті загальні і конкретні знання, інтелектуальні і практичні уміння і навички, якими мусить володіти висококваліфікований соціальний педагог сучасного типу» [14, с. 5].

Стан вивчення проблеми. Цій проблемі присвячені дослідження таких відомих вчених, як Ю. Галагузової, Г. Сорвачової, Г. Штинової, Р. Куличенко, Л. Міщик, Н. Заверіко, Н. Шевченко та ін. Незважаючи на це, роль навчальних практик у формуванні готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у

сфері дозвілля висвітлена недостатньо повно. Практична підготовка майбутніх соціальних педагогів передбачає неперервність і послідовність формування практичних умінь та навичок з організації роботи у сфері дозвілля на основі необхідного обсягу теоретичних знань і здійснюється на базах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності соціального педагога: соціальних службах для молоді, реабілітаційних центрах, навчальних закладах (ДНЗ, ЗНЗ, навчальних закладах інтернатного типу, дитячих будинках (наприклад, «Колиска дитячої надії» у с. Новосілках Києво-Святошинського району та ін.), позанавчальних установах різного напрямку, службах у справах неповнолітніх, територіальних центрах обслуговування літніх непрацездатних громадян, приймальниках-розподільниках для неповнолітніх, центрах трудової реабілітації для розумово відсталих з відділеннями соціальної адаптації (наприклад, «Трамплін» у Києві), управліннях соціального захисту населення тощо.

Результати досліджень. На думку С. Гончаренка [1, с. 252], «педагогічна практика має на меті навчити студентів творчо використовувати у педагогічній діяльності науково-теоретичні знання й практичні навички, набуті у процесі вивчення

педагогіки, психології, окремих методик і спеціальних дисциплін, застосовувати їх на практиці, а також виховувати у студентів інтерес до педагогічної роботи, виробляти практичні педагогічні навички».

Студенти знайомляться з різними типами установ, де здійснюється соціальна робота у сфері дозвілля, визначають специфіку цієї роботи з урахуванням вікових категорій дітей та юнацтва, беруть участь у проведенні семінарів, семінарів-тренінгів, круглих столів з урахуванням завдань профілактики девіантної поведінки, пропаганди здорового способу життя, залучаються до проведення традиційного фестивалю творчості дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Повіримо у себе», готують і розповсюджують соціальну рекламу з проблем соціальної роботи, організують і проводять культурно-дозвіллеві, інформаційно-просвітницькі заходи, приурочені до відповідних тематичних дат, виконують завдання індивідуальної творчої роботи тощо [2, с. 323; 14, с. 359].

На педагогічному факультеті Національного університету біоресурсів і природокористування України перша навчальна (ознайомча з фахом) педагогічна практика проводиться упродовж двох тижнів у кінці другого семестру. Соціальний педагог повинен мати психолого-педагогічні знання та вміння працювати з різними віковими категоріями дітей, які потребують соціальної допомоги, підтримки, соціального захисту.

Мета практики досягається засвоєнням студентами таких професійних функцій: комунікативної, організаторської, діагностичної, гностичної, прогностичної, посередницької, попереджувально-профілактичної, соціально-терапевтичної, корекційно-реабілітаційної, охоронно-захисної, посередницької.

Особливе значення мають педагогічні здібності, необхідні для успішного оволодіння методиками соціально-педагогічної роботи та успішного здійснення майбутньої педагогічної діяльності. Вони формуються і вдосконалюються у ході педагогічної практики.

У результаті проходження практики студенти повинні оволодіти домінуючими вміннями: ефективного використання робочого часу під час підготовки різних форм дозвіллевої діяльності, психолого-педагогічного спілкування з різними віковими категоріями дітей та юнацтва під час репетицій, самостійного опрацювання

ролей для постановки вистав і лялькових спектаклів, прогулянок, розваг тощо; встановлення довірливих, доброзичливих стосунків з дітьми та юнацтвом; відбору етнонаціонального матеріалу та художньо-естетичної інформації творів мистецтва для проведення різних форм дозвіллевої діяльності; оцінювання потреб і можливостей дітей та юнацтва у дозвіллевій діяльності з урахуванням їх інтересів, бажань і здібностей; управління процесом підготовки групових й індивідуальних форм дозвіллевої діяльності; вироблення творчого, дослідницького підходу до роботи у сфері дозвілля; дотримання морально-етичних норм у роботі з дітьми [15]; поглиблення і закріплення теоретичних знань з предметів навчального плану, зокрема, дисципліни «Вступ до спеціальності»; підбору фактичного матеріалу для виконання індивідуальних творчих завдань; проведення аналізу, систематизації, узагальнення дослідницьких матеріалів для підготовки кваліфікаційної роботи до звітної науково-практичної конференції практикантів – майбутніх соціальних педагогів.

Зупинимося детальніше на сутності соціально-педагогічної дозвіллевої діяльності під час проходження практики та досвіди її проведення. Майбутні соціальні педагоги працюють у різних розвивальних гуртках, наприклад, («Весела англійська»), творчій лабораторії («Творимо дива»), хореографічній студії народного танцю; проводять «День у Пирогово» разом з батьками, вихователями та соціальними педагогами. Тут майбутні соціальні педагоги проявляють свою винахідливість, творчість, індивідуальний стиль, створюючи атмосферу захищеності, спокою і довіри, залучаючи батьків до активної участі у навчально-виховному процесі [8, с. 6]. Студенти проводять корекційно-розвивальні, дидактичні та спортивні ігри, готують разом з дітьми повчальні вистави морально-етичного змісту: «Кабанчик-веселунчик», «Наші друзі», «Дружна родина».

До «Колиски дитячої надії» діти поступають, як правило, з родин, які з певних (відомих) причин неспроможні забезпечити їх виховання та безпечне проживання вдома, а також з лікарень та притулків для неповнолітніх, обласного Будинку дитини. Одним з найважливіших завдань роботи цього дитячого будинку є забезпечення кожній дитині можливості вчасно отримати статус такої, яка підлягає усиновленню. Варто зазначити, що з 2000 року до 2012

року до закладу поступило 129 дітей, 106 з яких влаштовано в сім'ях, у тому числі 72 – усиновлено [8, с. 6].

Як показує досвід, адаптація вихованців «Колиски дитячої надії» у прийомних сім'ях відбувається дуже швидко та без будь-яких серйозних проблем. Це свідчить про високий рівень реабілітації дітей. Тут дійсно створені найсприятливіші умови, максимально наближені до домашніх: кожен малюк оточений турботою і любов'ю, персонал створює у «Колісці дитячої надії» невимушену атмосферу родини, де дозволя організовується відповідно до звичаєвої української культури [11; 12].

Сьогодні в Україні «працює більше 39 шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, що залишилися без опіки батьків, 50 дитячих будинків системи Міносвіти і науки, 43 будинки дитини Міністерства охорони здоров'я, 58 будинків-інтернатів для дітей-інвалідів Міністерства соціальної політики. Організуються також дитячі будинки сімейного типу, їх сьогодні – 94» [14, с. 286].

За результатами нашого наукового дослідження [8], першокурсники здобувають неоціненний практичний досвід оволодіння сучасними методами, формами та засобами майбутньої соціально-педагогічної діяльності у сфері дозволя дітей та юнацтва, формування професійних умінь та навичок, необхідних для виконання конкретних завдань у реальних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання і творчо їх застосовувати. Педагогічна практика є передумовою для вибору особистістю виду майбутньої педагогічної діяльності.

Важливим чинником у виборі бази практики є наявність у соціальній установі чи соціально-педагогічному закладі необхідних умов і можливостей для успішного забезпечення проведення для майбутніх соціальних педагогів саме цього виду соціально-педагогічної практики. Варто додати, що не можна не враховувати ступінь психологічної й організаційно-методичної готовності соціальних установ, соціально-педагогічних закладів до приходу студентів-практикантів: наявності тут необхідної документації, готовності супервізорів (чи осіб, які виконують ці функції: соціальних педагогів, методистів, соціальних працівників, вихователів та ін.), всіх працівників до співпраці із студентами і, нарешті, відповідну налаштованість самої адміністрації [14, с. 13].

Таким чином, для успішного проведення соціально-педагогічних практик важливим є пошук соціальних установ та соціально-педагогічних закладів, соціальні педагоги яких готові поділитися цінними професійними вміннями з організації роботи у сфері дозволя дітей та юнацтва.

Спираючись на наш власний досвід проведення соціально-педагогічних практик, у продовження висвітлених аспектів варто наголосити на важливості співпраці у досягненні спільної мети і завдань та наявності власних програм і бачення здійснення практичної підготовки студентів, які об'єднують педагогічні колективи і формують готовність соціального закладу до тривалої різносторонньої співпраці із ВНЗ.

Згідно з нашими спостереженнями, даними порівняльного аналізу соціально-педагогічної дозволяєвої діяльності, узагальненням результатів, опитуванням майбутніх соціальних педагогів, обговоренням актуальних проблем на звітній студентській конференції, для проведення навчальної (ознайомчої з фахом) педагогічної практики студентів першого курсу у НУБіП України було вдало обрано бази професійної практичної підготовки і виявлено можливості творчого потенціалу педагогічних колективів цих закладів і соціальної установи, що позитивно вплинуло на результати формування їх професійних умінь з організації практичної дозволяєвої діяльності.

Навчальна (соціально-педагогічна) практика для студентів 2 курсу напряму підготовки «Соціальна педагогіка» проводиться у Центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [14, с. 377], у підлітково-юнацьких клубах за місцем проживання, дитячих та молодіжних організаціях, благодійних фондах і товариствах [2, с. 323], у Центрі трудової реабілітації для розумово відсталих з відділенням адаптації «Трамплін» у м. Києві.

Метою навчальної (соціально-педагогічної в сільській місцевості) практики є оволодіння майбутніми соціальними педагогами новими знаннями, професійними вміннями та навичками роботи з дітьми і підлітками в тимчасових дитячих об'єднаннях у сільському середовищі упродовж чотирьох тижнів. Об'єктами практики є літні табори оздоровлення та відпочинку дітей, наметові табори та соціально-реабілітаційні центри [2, с. 325].

Майбутні соціальні педагоги вже мають досвід культурно-дозволяєвої, фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової, туристсько-

краєзнавчої роботи у різних типах установ, в яких вони проходили навчальну (ознайомчу з фахом) педагогічну практику на першому курсі. Вони навчилися: переносити набуті теоретичні знання у площину практичної роботи; розвивати особистісні професійні якості, необхідні у майбутній роботі у сфері дозвілля, виконуючи індивідуальні творчі завдання; користуватися сучасними технологіями соціально-педагогічної дозвіллевої діяльності; творчо підходити до виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру.

Згідно з принципами поступового ускладнення завдань педагогічної практики, змістового взаємозв'язку між видами практики, виконанням різноманітних професійних функцій, врахування інтересів та потреб студента під час вибору місця проходження практики, співробітництва студента і керівників практики (від університету та бази практики) навчальна (соціально-педагогічна), практика у студентів 2 курсу ставить перед ними завдання ускладненого типу: у благодійних організаціях, дитячих та молодіжних організаціях, у клубах за місцем проживання брати участь у підготовці і проведенні акцій; підготувати та провести дві форми роботи з урахуванням специфіки діяльності організацій, готувати організаційні форми роботи з різними віковими категоріями дітей та молоддю, проводити заняття за інтересами з урахуванням специфіки роботи клубів за місцем проживання тощо [2, с. 322; 14].

Майбутні соціальні педагоги мають володіти педагогічним чуттям, інтуїцією, психологічною культурою. У цьому аспекті варто навести думку С. Гончаренка про те, що для реалізації таких значущих соціальних заходів особливого значення набуває педагогічне чуття (складова педагогічних здібностей) – «здатність знаходити для кожного учня відповідну роль у спільній діяльності, знання індивідуальних якостей тих, хто навчається» [1, с. 254]. Додамо, що наявність у майбутніх соціальних педагогів психологічної культури – здатності тонко відчувати настрої, переживання окремих дітей під час підготовки і проведення різних форм дозвіллевої діяльності є характеристикою високого рівня педагогічної діяльності. «Педагогічна інтуїція – специфічна здатність учителя передбачати нахили, поведінку, вчинки дитини за певних умов у відповідному середовищі. Наука розглядає інтуїцію як необхідний, внутрішньо зумовлений

природою творчості момент виходу за межі сталих стереотипів, логічних програм пошуку рішень» [1, с. 251].

Майбутній соціальний педагог повинен бути харизматичною особистістю. «Харизма – наділення особистості властивостями, які викликають захоплення нею і безсумнівну віру в її можливості...» [13, с. 654]. Необхідними умовами педагогічної майстерності майбутніх соціальних педагогів є гуманістична позиція й професійно значущі особистісні риси та якості і критерії, які мають такі ознаки: «гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (оригінальність)» [1, с. 251]. Саме «у процесі навчання формуються гуманістичні основи гармонії життя: уявлення про Красу, Людину, Вітчизну» [3, с. 71]. Педагог, на думку В. Сухомлинського, «повинен використати красу природи, слова, музику, живопис у формуванні здорової, духовно-розвинутої особистості; аналізувати і передбачати наслідки виховного впливу на учнів; любити і відчувати радість від спілкування з ними; досконало володіти методикою викладання навчального предмета, а також добре знати психологію і педагогіку» [3, с. 70]. Дотримання принципів гуманістичної педагогіки у навчально-виховному процесі підростаючого покоління є невід'ємною складовою побудови демократичного, толерантного, гуманного, правового суспільства.

Впровадження у навчальний процес системи поетапної практичної підготовки студентів з послідовним ускладненням та поглиблення рівня професійних знань і практичних умінь та навичок – один із напрямків вирішення проблеми удосконалення процесу формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля дітей та юнацтва. Навчальна (соціально-педагогічна в сільській місцевості) практика є однією із складових навчального процесу з напряду підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка».

Основними завданнями майбутніх соціальних педагогів – організаторів роботи у сфері дозвілля – упродовж практик є формування культури дозвілля, мотивування особистості на змістовне, культурно-пізнавальне, активне, оздоровче дозвілля, формування позитивного дозвіллевого потенціалу соціального простору, створення відвертої, відкритої соціально-педагогічної системи у сфері дозвілля, вирішення соціально-педагогічних завдань через

дозвілля, анімацію, стимулювання дозвіллевої активності. Провідним принципом навчальних соціально-педагогічних практик виступає гармонізація соціального розвитку суб'єктів у сфері дозвілля. Здійснюючи різні види практичної дозвіллевої діяльності, обрані за власним бажанням, дитина піднімається східцями соціальних цінностей суспільства: від родинних – до загальнолюдських.

Упродовж навчальної (соціально-педагогічної в сільській місцевості) практики проводяться: дослідження проблеми організації соціальної роботи у сфері дозвілля у відповідних організаціях та установах, що знаходяться у сільській місцевості; підготовка та проведення народних ігор, тренінгів на соціально-педагогічну, екологічну тематику; виконання індивідуальних творчих завдань дослідницького характеру; розробка змісту групових форм роботи з дітьми (конкурси, вікторини, ігри, тренінги тощо), підготовка і проведення виховного масового заходу згідно із загальним планом роботи (оздоровчого табору, наметового табору, літнього табору оздоровлення та відпочинку дітей тощо), заняття гурткової роботи за інтересами з розвитку творчих здібностей дітей [15], робота з обдарованими дітьми, методична розробка організаційної культурно-дозвіллевої форми роботи для дітей та юнацтва, втілення творчого пошуку в роботах дітей з образотворчого мистецтва, фотографіях, загонових газетах тощо.

Практична підготовка (навчальна (ознайомча з фахом) педагогічна, навчальна (соціально-педагогічна), навчальна (соціально-педагогічна в сільській місцевості) практики) у НУБіП України сприяють формуванню професійних вмінь з організації роботи у сфері дозвілля у рамках тимчасового дитячого колективу. Проте слід сказати, що вони не охоплюють увесь спектр засобів формування професійних вмінь і навичок для організації роботи у сфері дозвілля, розвитку індивідуальних творчих здібностей дослідницького характеру, необхідних для успішної організації цієї роботи. Варто було б внести зміни до термінів, обсягів та переліку складових соціально-педагогічних практик у НУБіП України, запровадивши організаційно-дозвіллеву чи літню (організаційно-відпочинкову) практики з метою підготовки майбутніх соціальних педагогів до організації дозвіллевої діяльності в літніх оздоровчих таборах, позашкільних

навчальних закладах (ПНЗ), загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ), дитячих будинках, регіональних центрах соціальної адаптації, притулках для неповнолітніх, реабілітаційних центрах для дітей з вадами опорно-рухового апарату, з обмеженими функціональними можливостями, школах-інтернатах тощо.

Обсяг і бази практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів у ВНЗ визначаються навчальними закладами. Тому співвідношення часу, відведеного за «Планом навчального процесу» на вивчення теоретичного курсу і практичну підготовку у ВНЗ України є різним. У цьому аспекті доречно навести приклади структури соціально-педагогічних практик у деяких ВНЗ України. Так, у Запорізькому державному університеті складовими структури соціально-педагогічних практик є: ознайомлювальна соціально-педагогічна (1 семестр, 1 тиждень), безвідривна благодійна (1–2 семестри, 16 тижнів), організаційно-дозвіллева (4 семестр, 4 тижні), діагностична соціально-психологічна (5 семестр, 3 тижні), соціологічна (6 семестр, 3 тижні), профілактична (7 семестр, 3 тижні), реабілітаційно-корекційна (8 семестр, 3 тижні) і переддипломна (10 семестр, 7 тижнів) [14, с. 336]. Особливого значення для нашого дослідження набувають організаційно-дозвіллева, профілактична та безвідривна благодійна практики через їх зміст, тривалість, можливість долучитися до волонтерської діяльності, працювати у лікарнях, товариствах інвалідів, геронтологічних закладах, службах соціальної допомоги, усіх типах шкіл та ПНЗ.

Зазначимо, що у Хмельницькому національному університеті для підготовки СП освітньо-професійного рівня «Спеціаліст» проводяться такі види практик: волонтерська (4 семестр, 2 тижні), психолого-педагогічна (5 семестр, 2 тижні), діагностична (6 семестр, 2 тижні), психолого-корекційна (8 семестр, 2 тижні), фахова (9 семестр, 2 тижні) і переддипломна (10 семестр, 6 тижнів) [14, с. 334].

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка «практика проходить протягом семи навчальних семестрів із десяти і поділяється на: ознайомлювальну, благодійну (волонтерську), організаційно-відпочинкову, діагностичну, профілактичну, реабілітаційно-корекційну, соціально-педагогічну в закладах освіти та переддипломну, яка проводиться, як правило, за місцем майбутнього

працевлаштування студента. Середнє навантаження на студента під час проходження практики становить від 30 до 40 годин на тиждень» [14, с. 11].

Отже, співвідношення теоретичного і практичного компонентів у ВНЗ України різне і не відповідає тенденціям, що встановилися у світовій практиці, де на практичну підготовку майбутніх фахівців соціальної сфери відводиться: у Франції 55–65%, США – 50%, Великобританії – 40–50%, Бельгії – 30%, Австрії і Польщі – 25%, Росії – 20%. В Україні обсяг практичних навчань складає 11% [14, с. 330].

Висновки. У системі підготовки МСП в Україні практичний компонент ще не займає належного місця: спостерігається неузгодженість видів практик, тривалості їх проведення і термінів, не стандартизовані вимоги до їх змісту, місця проведення і форм звітності. Проте з аналізу ми бачимо, що формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля значною мірою визначається удосконаленням практичного компонента її здійснення та його поєднання з навчальною аудиторною, позааудиторною (через «Дозвіллевий практикум») роботою. На наш погляд, найбільш прикрим упущенням є скорочення видів і термінів педагогічних практик у НУБіП України та інших ВНЗ.

У процесі практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів пропонується використовувати різноманітні моделі (технології): особистісного росту і розвитку, «учнівську» модель, управлінську модель, модель структурованого навчання тощо. У дослідно-експериментальній групі практична підготовка має здійснюватися на основі диференційовано-варіативного підходу до відбору її змісту та організації. Згідно з цим підходом, суть якого полягає у

забезпеченні гнучкості всієї системи практичної підготовки із врахуванням ініціатив та побажань студентів (визначення місця проходження практики, вибору конкретних творчих завдань і шляхів їх вирішення тощо), необхідно визначити зміст й організацію соціально-педагогічної практики, допускаючи виправдану вірогідність індивідуального планування роботи кожного студента (внесення коректив у завдання чи зміст практики за умови вагомості причини), що суттєво підвищує ефективність його практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Варто також відмітити, що співвідношення теоретичного і практичного компонентів у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у Національному університеті біоресурсів і природокористування України не відповідає світовим стандартам, де практичний компонент займає 50 % – 60 %, а у Франції до 65 %. Більше того, у багатьох ВНЗ України значно ширший перелік видів практик із більшою часткою практичного компонента у навчальних планах.

Вирішувати ці завдання доцільно шляхом закріплення сформованих професійних знань, умінь та навичок, рефлексією набутого досвіду та формування індивідуально-творчого стилю соціально-педагогічної діяльності як за результатами проходження практик, так і в ході індивідуальних консультацій та створених індивідуальних дозвіллевих проєктів. Єдність навчальної (аудиторної, позааудиторної і самостійної роботи) і позанавчальної культурно-дозвіллевої діяльності забезпечить цілісність процесу формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля дітей та юнацтва.

Література

1. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К : Либідь. 1997. – 376 с.
2. Капська А. Й. Соціальна педагогіка: навч.-метод. компл.; за ред. А. Й. Капської.– К. : ДЦССМ, 2003. – 338 с.
3. Ковальчук Т. И. Гуманистический потенциал творчества Василия Сухомлинского и его использование в воспитательно-образовательном процессе / Т. И. Ковальчук, Л. А. Мовчун // Профильное обучение в современной школе: опыт, проблемы и перспективы [Текст] : материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием : в 2-х частях, 24 апреля 2012 г. / сост.: Е. А. Пахомова, О. Б. Лысых, Н. Э. Касаткина, О. Г. Красношлыкова. – Кемерово : Изд-во КРИПКипро, 2012. – Ч. II. – С. 69–73. ISBN 978-5-7148-0380-2. – ISBN 978-5-7148-0382-6.
4. Ковальчук Т. І. Деякі підходи до соціально-педагогічної роботи з неблагополучними сім'ями / Т. І. Ковальчук, О. В. Опанасенко // Вісник Національної академії оборони України. Зб-к наук. праць. – К. : НАОУ, 2010. Вип.3 (16). – С. 46–49.

5. Ковальчук Т. І. Деякі аспекти соціальної роботи з дітьми-інвалідами / Т. І. Ковальчук, Н. А. Михайлів // Вісник Національної академії оборони України: зб-к наук. праць. – К., 2010. – Вип. 3 (16). – С. 42–46.
6. Ковальчук Т. І. Дозвілля дітей-сиріт: засоби виховання / Т. І. Ковальчук, А. І. Пудлич // Педагогіка : матеріали 65-ї загально університетської наукової студентської конференції, (Київ, 05.04.2011) / Природничо-гуманітарний ННІ; Національний університет біоресурсів і природокористування України; за ред. професора П. Г. Лузана. – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 100–102.
7. Ковальчук Т. І. Залежність молоді від азартних ігор та її профілактика / Т. І. Ковальчук, Ю. В. Олійник // Нові технології навчання: наук.-мет. зб. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Вип. 65. – С.74–78.
8. Ковальчук Т. І. Ключі до дитячих душ / Т. І. Ковальчук, В. М. Теслюк // Університетський кур'єр. 2011. – № 7 (1929) – С. 6.
9. Ковальчук Т. І. Напрями та зміст соціально-педагогічної роботи з проблемними сім'ями / Т. І. Ковальчук, Ю. В. Мельнічук // Педагогіка : матеріали 65-ї загально університетської наукової студентської конференції (Київ, 05.04.2011) / Природничо-гуманітарний ННІ; Національний університет біоресурсів і природокористування України; за ред. професора П. Г. Лузана. – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 72–74.
10. Ковальчук Т. І. Проблеми вивчення залежності від азартних ігор серед молоді / Т. І. Ковальчук, Ю. В. Олійник // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. – 2011. – Вип. XL, Ч. 2. – С. 149–153.
11. Ковальчук Т. І. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до організації роботи у сфері дозвілля : [монографія] / Тамара Іванівна Ковальчук; за ред. доц. Т. Ф. Мельничук. – К. : НАКККіМ, 2012. – Ч. I. – 550 с.
12. Олекса Воропай. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис / Олекса Воропай – К. : «Велес», 2005. – 528 с.
13. Педагогіка : Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич – Мн. : «Соврем. слово», 2005. – 720 с.
14. Тверезовська Н. Т. Практика студентів у соціальних установах України: навч. посіб. / Н. Т. Тверезовська, Л. А. Сатановська. – К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2012. – 607 с.
15. Kovalchuk Tamara. Cultural and educational leisure activities in NULES of Ukraine / Tamara Kovalchuk, Tetyana Melnychuk // Education – Technology – Computerscience. Main problems of technology and professional education. Scientific annual № 4/2013/ Part 1. – Rzeszow, 2013. – P. 234–239.

*Kovalchuk T. I., senior teacher of department
Opanasenko O. V., graduate student*

ROLE OF EDUCATIONAL PRACTICE IN THE TRAINING OF THE FUTURE SOCIAL WORKERS FOR THEIR ORGANIZATION OF WORK IN THE FIELD OF LEISURE CHILDREN AND YOUTH

The article highlights the problems of organization and training practices at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine: study (the study of the profession) educational, training (social and educational in rural areas) and training (social and educational) practices. The characteristic value of extracurricular work of students and the role of practice in the formation of future social workers to work in the field of entertainment. The process of implementation of the learning process element phased practical training of students with consistent complexity and deepening of professional knowledge and practical skills. It is concluded that the system of future social workers in Ukraine is not practical component takes its rightful place: there is inconsistency practices and the duration of their terms are not standardized requirements for their content, venue and reporting forms. Emphasized that the formation of future social workers to work in the field of entertainment is largely determined by the improvement of the practical component and its combination with an educational classroom and extracurricular work.

Keywords: willingness to work in the field of entertainment, hands-on component, social and pedagogical practice, professional skill, professionally significant qualities, properties and characteristics.